

NIEUWSBRIEF 36

Vrienden van Park Darwin

Mail: info@vriendenvanparkdarwin.nl; Web: www.vriendenvanparkdarwin.nl

Facebook: [@vriendenvanparkdarwin](https://www.facebook.com/@vriendenvanparkdarwin); Instagram: [bloementuin_van-darwin](https://www.instagram.com/bloementuin_van-darwin)

December 2024

Woord vooraf

De Bloementuin heeft dit jaar zwaar geleden onder naaktslakken en slagregens. Nogal wat planten legden het loodje en moesten worden vervangen. Het was een drukke herfst, zoals deze nieuwsbrief weer laat zien in woord en beeld.

Sonja besteedt aandacht aan het Darwin-educatieprogramma en de verschillende activiteiten van het afgelopen kwartaal.

Na de naaktslak neemt Marije voor de nieuwsbrief een ander tuindier op de korrel, ook al niet zo geliefd maar heel nuttig en interessant. Marije zocht ook een stemmig tuingedicht uit.

Van Jan dit keer geen interview maar hij wordt voor de rubriek 'Vrijwilliger aan het woord' door Maartje Greeuw zélf aan de tand gevoeld.

Anna schreef een recensie van een televisieprogramma dat zich voor een belangrijk deel afspeelde in de Bloementuin.

Verder verslagen van de tuincursus Herfst, de vrijwilligersbijeenkomst en – als laatste activiteit van dit jaar – de kerstactie.

Het bestuur wenst u allen een gezond en vredig 2025!

Tuinwerkdagen

Het tuinwerk ligt stil tot eind januari. Vanaf zaterdag 1 februari wordt er weer in de tuin gewerkt, altijd onder leiding van een tuincoördinator:

- maandag 09.00-12.30u
- woensdag 09.00-12.30u
- 1e en 3e zaterdag van de maand van 13.00-16.00u.

Meld je ook aan als vrijwilliger, we kunnen je hulp goed gebruiken. Gereedschap is aanwezig, je kunt zo aan de slag!

Openingstijden tuin

De tuin is van december tot maart GESLOTEN. Vanaf 1 maart is de tuin elke dag OPEN van 09-17 uur, vanaf 30 maart (zomertijd) van 09-19 uur.

AGENDA

Minituincursussen

15 maart: Tuinieren in het vroege voorjaar

17 mei: Tuinieren in de lente

5 juli: Tuinieren in de zomer

11 oktober: Tuinieren in de herfst

(Beperkt aantal deelnemers, aanmelding verplicht, informatie volgt t.z.t.)

Open Dag: zondag 15 juni

Boekettendag: zondag 21 september

Vereniging Vrienden van Park Darwin

Je kunt op verschillende manieren Vriend zijn van de vereniging:

- Als **Lid** betaal je €10 per jaar en kun je meepraten en meebeslissen op de ledenvergaderingen.

- Als **Vrijwilliger** werk je één of meer dagdelen per maand mee in de tuin of je zet je op andere wijze in voor de vereniging.

- Als **Donateur** steun je de vereniging met een jaarlijkse, vrijwillige financiële bijdrage.

- Als **Belangstellende** ontvang je alleen de nieuwsbrief.

— Alle Vrienden ontvangen de nieuwsbrief —

Bankrekening: NL93 SNSB 0935 4092 54 t.n.v.

Vereniging Vrienden van Park Darwin, Amsterdam

Colofon

Aan dit nummer werkten mee: Maartje Greeuw, Joke Jansen Schoonhoven, Maartje der Kinderen, Marije Maitland, Anna Tomson, Sonja Vetter. Met dank voor de foto's van vrijwilligers.

Redactie: anna@vriendenvanparkdarwin.nl

Woord van de voorzitter

door Sonja Vetter

Het is alweer de laatste Nieuwsbrief van het jaar. En wat voor jaar! Er zijn wel eens mensen, die me meewarig aankijken en zich afvragen of het voor iemand van mijn leeftijd niet eens tijd wordt het wat rustiger aan te doen. En dan niet beseffen, dat voorzitter zijn van de Bloementuin van Darwin een oase van rust is in deze turbulente wereld. Net als de tuin zelf.

Tuineducatie. Ieder seizoen wordt door Maartje of Lizette een minituincursus gegeven over tuinieren in dat seizoen. Alle Vrienden van Park Darwin kunnen hier op inschrijven – de minituincursussen zijn dan ook bijna altijd volgeboekt. Speciaal voor vrijwilligers organiseren Maartje en Lizette tuincursussen en -excursies, die ook zeer gewaardeerd worden. In 2025 gaan we nog meer nadruk leggen op tuineducatie.

Vrijwilligersdag. Alle vrijwilligers werkzaam als tuinier, als hekkensluiter of als manusje-van-alles waren uitgenodigd voor de vrijwilligersdag van eind november. Een steeds groter gezelschap treedt hiervoor aan. Het is dan ook vreselijk gezellig om zo met elkaar het tuinjaar af te sluiten. Zie het verslag van deze bijeenkomst.

Marije, de VPRO en de slak. De VPRO blijkt een programma te maken: “Wilde Buren” waarin ze bij iedere uitzending een plaagdier centraal stellen. De uitzending over de slak werd in de Darwintuin opgenomen met Marije in een glansrol. Verderop in de nieuwsbrief een recensie van het programma.

Kerstactie. Half december zette een grote groep vrijwilligers zich weer in voor de kerstactie. We maakten dit jaar 150 kerststukjes en je kunt aan de foto's zien met hoeveel enthousiasme deze in elkaar geknutseld werden. De verzorgingshuizen en andere organisaties zijn heel blij met deze cadeautjes: het is mooi dat we dit aan de samenleving kunnen teruggeven. Het gedicht van Kitty Schaap en de tekening van Joke Jansen Schoonhoven zijn ook dit jaar weer heel toepasselijk.

Dankwoord. Het jaar loopt weer teneinde. Er zijn bergen werk verzet: de tuin zag er door al die toewijding prachtig uit. Dat de Guardian de tuin één van de tien mooiste, maar onbekende, tuinen van Europa heeft genoemd was wel een hoogtepunt van 2024. En die uitverkiezing is te danken aan al onze vrijwilligers: van websitebeheerder, bordjesplaatser, cursusgevers tot tuiniers, coördinatoren, beheerder en het bestuur. Wat een fijne mensen allemaal: dank jullie wel!

Grote inboet

Na de enorme slakkenvraat in het voorjaar volgde een kletsnatte zomer. De kaalgevrotten planten konden zich nauwelijks meer ontwikkelen toen ook nog hun wortels verpieterden in de kletsnatte aarde. Het leidde tot een aanzienlijke kaalslag in de tuin. In het najaar maakten vrijwilligers de kale plekken schoon en zetten er weer nieuwe planten in. Zware arbeid!

'Een spin in de morgen brengt kommer en zorgen'

door Marije Maitland

Waarom hebben spinnen toch zo'n slechte naam? Het is waar, ze hebben hun uiterlijk niet mee. Die acht lange, harige poten, hun snelle bewegingen... Ze duiken opeens op uit onverwachte hoekjes en maken ons aan het schrikken. Ook films waarin enge spinnen voorkomen, hebben hun imago geen goed gedaan. Denk nog maar eens aan die arme Frodo uit "In de ban van de ring" die op een gegeven moment door een spin wordt gestoken en ingekapseld als lekker hapje voor later. Gelukkig wordt hij op tijd gered.

Hoewel er in de tropen wel spinnen leven die gemeen kunnen bijten en buitengewoon giftig zijn, komen die in ons land niet voor. We hoeven dus totaal niet bang voor ze te zijn. Onze spinnen zijn juist buitengewoon nuttig. Wereldwijd eten spinnen jaarlijks royaal dubbel zo veel insecten als mensen vlees en vis eten. Zo'n 800 miljoen ton prooien, en een flink deel daarvan wordt in ons land verorberd. Zelf dienen de zowat 25 miljoen ton spinnen als voedsel voor talloze insecten en vogels, zodat ze een erg belangrijke rol spelen in veel ecologische systemen.

Spinnen komen overal ter wereld voor. Er zijn wel 50.000 spinnensoorten beschreven en benoemd en dat aantal neemt nog jaarlijks toe. De Britse spinnenkenner William Syer Bristowe (1901-1979) beschreef de spinnen eens als 'een reusachtig tapijt dat de aarde omspant'. Ze ontbreken alleen in de permanent koude gebieden zoals de Noord- en Zuidpool. Maar er zijn wel spinnen gevonden in de Himalaya op een hoogte van ongeveer 6000 meter, ver boven de plant- en boomgrens. Veel te eten zal daar niet zijn geweest.

In ons land leven bijna 700 soorten spinnen, waarvan iedereen de kruisspin, de huisspin en misschien ook de trilspin wel kent. Maar er komen in ons land ook zeer zeldzame spinnen voor zoals de lentevuurspin, die een door de wet beschermde status heeft. Gelukkig zullen zij niet gauw een hele spoorlijn stilleggen zoals de dassen. Sla dus niet zomaar een spinnetje dood! Het is veel beter om ze rustig te vangen in een stofdoek, of onder een glas, en ze buiten te zetten. Dan kunnen ze daar hun kunstige web weven dat ons verbaast met zijn schoonheid als het gedauwd heeft en bezet is met parelende druppels. Zo mooi!

Spinnen in de Bloementuin, v.l.n.r.: web van hangmatspin in de taxushaag, kruisspinnen (man en vrouw) achter op het tuinhuis, kraambespin ergens in de tuin

Vrijwilliger aan het woord: Jan Dijk

opgetekend door Maartje Greeuw

Jan Dijk is vrijwilliger (en bestuurslid) van het eerste uur. Hij interviewde voor de nieuwsbrief al vele vrijwilligers. Deze keer laat vrijwilliger Maartje Greeuw hém aan het woord.

“Veertien jaar geleden heb ik een herseninfarct gehad. Het gebeurde daags nadat ik in Utrecht de film ‘Komt een patiënt bij de dokter’ gezien had. Het infarct bevond zich in de hersenstam. Het is een wonder dat ik eruit gekomen ben. Ik kan alles weer behalve rennen. Gelukkig was ik geen marathonloper.

Mijn vader was dominee, eerst in een paar Groningse dorpen, vanaf 1946 in Amsterdam. Daar ben ik in 1947 geboren. Mijn vader overleed toen ik negen jaar was. Ons huis stond aan de hoek Middenweg boven een postkantoor. In 1961 moesten we eruit vanwege de aanleg van de Kamerlingh Onneslaan. Mijn moeder heeft veel moeite gedaan om een ander huis te vinden, uiteindelijk vond ze een woning in de Mr. P.N. Arntzeniusweg.

Ik kreeg tbc toen ik twee was. In het sanatorium mochten de gezinsleden geen contact met elkaar hebben. Als kind heb ik nooit buiten gespeeld. Ik stotterde maar ontdekte zelf dat dat over ging als ik zinnen zingend uitsprak. Het stotteren heeft geduurd tot mijn studententijd. Ik ben één jaar naar de Mulo geweest. Ik had daar vrienden, kon buiten spelen, er waren aardige docenten. Maar ik kon goed leren en ging daarom naar het gymnasium. Daarna studeerde ik medicijnen bij de Vrije Universiteit. Na de studie ben ik uiteindelijk huisarts geworden, niet direct.

Ik kende Sonja van een gemeenschappelijke verjaardag. Toen ik hoorde van de tuin heb ik me bij de eerste bijeenkomst aangemeld. In de tuin ben je actief binnen een club leuke mensen, heb je contact met de natuur. Het vulde bij mij een lacune van kennis over groen. Mijn ouders hadden geen tuin en ik ben niet met dieren opgegroeid. Later heb ik wel samen met mijn dochter de namen van veel bomen geleerd. Als vrijwilliger vind ik het prettig dat je volstrekt vrij bent om te komen en te gaan. Ik kom ook wel eens zomaar een rondje lopen en ga dan een QR-code scannen. Mijn favoriete klus is onkruid weghalen. Toen ik hier begon, was haagwinde een probleem. Ik ga nog steeds regelmatig bepaalde plekken langs om het weg te halen.

Naast de tuin ben ik op allerlei manieren betrokken bij de buurt. Zo zat ik in de Stadsdeelraad Watergraafsmeer van 1987 tot 1994. Ook ben ik actief in Vereniging Ons Amsterdam, in de Ouderen Adviesraad en in het bestuur van Amsterdams BuurtFilmFestival (ABFF). Verder lees ik veel over geschiedenis en luister regelmatig naar klassieke muziekstukken.”

Darwincursus Herfst

door Maartje der Kinderen

Weer zo'n drukke periode in de tuin, eigenlijk net als het voorjaar is de herfst een periode van grote verandering in ons gematigde klimaat. En dat terwijl we het traditionele 'winterklaar maken' al lang in de ban gedaan hebben, ten gunste van de biodiversiteit. Bollen planten, vaste planten verplaatsen, mulchen, we hebben het in deze cursus voor vrijwilligers op een mooie middag in oktober besproken.

Voor de variatie en omdat wij van de Darwintuin trots mogen zijn op onze historische tuin, zijn we ook in sneltreinvaart alle tuinstijlen van voor en na ons ontwerp langsgegaan. Van de middeleeuwen tot nu – ook een klein beetje weet hebben van onze tuinkunstige wortels kan je blik verrijken.

Maar weer terug naar de tuinbasis. Wat is een 'bol' of een 'knol' eigenlijk en waar dient zo'n structuur voor? Hoe diep plant ik een bol? Wat is er mooi aan het ritme van een groep uitgebloeide Heleniums en welke planten bloeien in januari? Maak je wintertuin mooi met fraai gekleurde takken. 'De tuin' ook in de herfst, is een onuitputtelijke bron van vragen voor ons tuiniers, we hebben er hopelijk een paar beantwoord, maar er blijven er genoeg over!

Vrijwilligersdag

Op de laatste dag van november vond de jaarlijkse vrijwilligersdag plaats, dit keer weer in Café-Restaurant Polder. De opkomst was groot, ook een illustratie van het feit dat er dit jaar veel vrijwilligers bijkwamen. Onder de koffie met taart sprak Sonja de aanwezigen toe. Ze prees de grote, vaak al jarenlange betrokkenheid van alle vrijwilligers. Als dank voor de inzet mocht iedere vrijwilliger weer een boek (of cadeaubon) uitkiezen. Daarna legde Marije de zaal in spelvorm een aantal vragen voor over de vervanging van de zieltogende sierappel bij de ingang van de tuin (zie Nieuwsbrief 35): moet er een boom of struik komen, met bloemen of niet, hoog of laag, inheems of exotisch? Er bleek een grote eensgezindheid onder de aanwezigen en de conclusie was duidelijk: er moet een boom komen die ongeveer zo hoog is als de huidige, op dezelfde plaats, inheems, met bloemen in het voorjaar. Of te wel: het moet blijven zoals het nu is. Na een heerlijke lunch werd er door Anna's Tuin & Ruigte gewandeld. Altijd leuk, deze bijzondere tuin.

De keuzeboeken, van linksboven met de klok mee: *Botanicum Medicinale*, Catherine Whitlock; *Mini Expedities in Europa*, Claar Talsma en Joanne Wissink; *Wat maakt vogels zo interessant?*, Marcel Boer; *Natuurmysterie ontrafeld*, Vincent Albouy en Claire Felloni; *Geïllustreerd botanisch woordenboek*, Corinne Décarpentrie; *Tuinscheurkalender 2025*, Romke van der Kaa en Caspar Dullaart. Tenslotte de boekenlegger die Joke weer maakte.

Hoofdrol van Marije in Wilde Buren

recensie van Anna Tomson

NB via een link op onze website is dit programma nog te bekijken

In het najaar werd het VPRO-kinderprogramma *Wilde Buren* uitgezonden. Dit programma wil op een geestige, leerzame manier meer begrip kweken tussen mens en dier, vooral daar waar dat lastig is, bijvoorbeeld als naaktslakken je mooie tuin kaalvreten. Op de één of andere manier was de VPRO terecht gekomen bij Marije, die al maanden steen en been klaagde over die vermaledijde slakken. De vrolijke presentator Gabriël Martina, alias *Wildebras*, bezocht met een TV-ploeg de Bloementuin waar Marije hem vertelde over het desastreuze slakkenjaar en hem liet zien wat dat in de tuin had aangericht.

Daarna sprak Gabriël met een slakkendeskundige die het probleem niet zo zag. Hij legde uit dat de vele slakken het gevolg zijn het warmere en nattere weer, veroorzaakt door klimaatverandering – de slakkenoverlast is door de mens zelf veroorzaakt, wou hij maar zeggen. Vervolgens ging Gabriël op bezoek bij een ware slakkenliefhebster, die in haar terraria zo'n 30 slakken verzorgt, waaronder een handgrote (!) huisjesslak die Gabriël liefdevol over zijn hand liet kruipen.

Tenslotte spoorde Gabriël Marije aan om de slakken toe te spreken, “want de eerste stap naar de oplossing is altijd communicatie”. Marije keek ernstig in de camera en vroeg de slakken om niet meer allemaal naar de Bloementuin te komen en hier alles weg te vreten, maar ook eens een andere tuin te proberen. Wie weet komt deze boodschap over....

"Laat vooral mijn mooie irissen en kruiskruid eens met rust!"

Bomen bij het Gein, opkomende maan
Piet Mondriaan (1872-1944)

De stille weg

De stille weg
de maannachtlichte weg –
de boomen
de zoo stil oudgeworden boomen –
het water
het zachtbespannen tevreë water.

En daar achter in 't ver de neergezonken hemel
met 't sterrengemel.

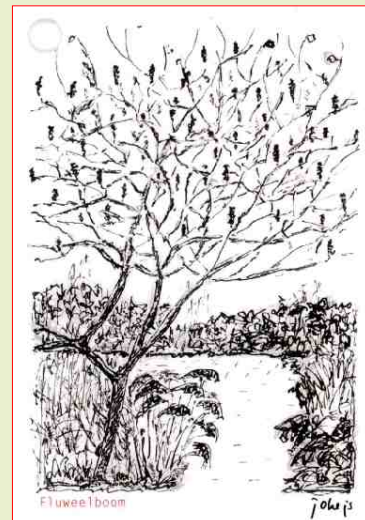
Herman Gorter (1864-1924)

Darwin Kerststukjes

In december maakten de vrijwilligers weer met veel enthousiasme kerststukjes voor verschillende zorgcentra in Oost en Watergraafsmeer. De kunstwerkjes werden opgebouwd met kleurige kerstversiering, decoratief materiaal uit de tuin, een (veilig) lichtje en een Darwin Kerstkaartje. Er werden maar liefst 150 stukjes gemaakt en bezorgd bij het Flevohuis, Cordaan (Polderweg, Sam-Sam en Kastanhof), Amsta en Dynamo.

Darwin Kerstkaartje

Brief aan de kerstman

Geluk wens ik dit jaar. Voor mensen die wonen onder bruggen en in dozen, voor zwervers en daklozen, voor vluchtelingen die een beetje voorspoed zo nodig hebben.

Ook vraag ik vrede. Voor alle gebieden waar oorlog is, overal ter wereld.

Voor mensen die schuilen of in krotten wonen op de plek waar ooit hun huis stond.

Geef vrede aan ons allemaal.

Kitty Schaap